

Sanna Nyqvist
& Outi Oja

**KIRJALLISET
VÄÄRENNÖKSET**

*Huijauksia,
plagiaatteja ja
luovia lainauksia*

Gaudeamus

Copyright © 2018 Kirjoittajat ja Gaudeamus

Sanna Nyqvist on kirjoittanut osan II sekä seuraavat osiot: ”Lukijat ja väärentäjät” (s. 44–58), ”Väärentäjät ja lait” sekä ”Väärennösten tutkimus”. Outi Oja on kirjoittanut osan III sekä osiot ”Väärennösten varjot” ja ”Väärentäjien motiivit”. Kirjan muut osat Nyqvist ja Oja ovat kirjoittaneet yhdessä.

Gaudeamus Oy
www.gaudeamus.fi

Kansi: Emmi Kyytsönen

KL 86 · UDK 82

ISBN 978-952-495-469-3

Painopaikka: Tallinna Raamatutrükikoja OÜ, Tallinna 2018

SISÄLLYS

JOHDANTO: NURJAN PUOLEN KIRJALLISUUSHISTORIAA	7
OSA I: VÄÄRENNÖSTEN MAAILMA	25
TEKIJÄN JÄLJILLÄ	27
Jäljittelyn ja yhdistelyn taitoa	30
Kirjailija jumalana ja luovana nerona	37
Ristiriitojen tekijyys	39
LUKIJAT JA VÄÄRENTÄJÄT	44
Väärennösjupakat kirjasotina	47
Väärennösten varjot	58
Väärentäjien motiivit	66
VÄÄRENTÄJÄT JA LAIT	78
Suojaa, rajoituksia ja tulkintapulumia	82
Kirjallisuus käräjillä	88
VÄÄRENNÖSTEN TUTKIMUS	98
Teknistä tutkimusta ja tyylianalyysia	100
Kirjallisuudentutkimuksen näkökulmia	110
OSA II: VÄÄRENNÖKSIÄ EUROOPPALAISSESSA KIRJALLISUUDESSA	117
ÄÄNI ALKUHÄMÄRÄSTÄ: JAMES MACPHERSON SKOTLANNIN KANSALLISEEPOKSEN RUNOILIJANA	119
Tuntemattomasta runoilijasta eeposaarten löytäjäksi	122
Väärentäjä ja mesenaatti	128
Tohtori Johnson vaatii käsikirjoitukset esille	133
Ossianin vaiheet Suomessa	141
Onko Kalevala väärennös?	145
Väärentäjän verkostot	150
TEKIJYYDEN PARADOKSIT: OSCAR WILDE JA HÄNEN VÄÄRENTÄJÄNSÄ	154
Liian moniääninen esikoiskokoelma	156
Väärentäjä taiteilijan omakuvana	161
Väärennös seikkailuna	167
Spiritistisiä viestejä ja burmalaista eksotiikkaa	173
Epärehellisiä kustantajia ja apokryfisiä teoksia	183
Avoin tekijyys	186

POSTMODERNI PYGMALION: FABIAN KASTNERIN KÄTKETYT SITAATIT	189
Viittausten verkosto	190
Väärennetty plagiaatti?	195
Väärentäminen luomismetodina	203
Sallittua hyödyntämistä vai tekijänoikeusrikkomus?	206
Ristiriitojen romaani	210
Plagioijien sukupolvi	213
Plagioinnin hierarkiat	217

OSA III: VÄÄRENNÖKSIÄ KOTIMAISESSA

KIRJALLISUUDESSA	225
------------------	-----

TULENARKAA TUONTITAVARAA: V. A. KOSKENNIEMEN

KÄÄNNÖSJÄLJITELMÄT	227
V. A. Koskenniemi joutuu plagiaattiepäilyn kohteeksi	230
Vaikutteet ja keskustelu originaliteetista	237
Runolainojen tulkintaa ja jälkiseurauksia	242
Kiistoja ja kilpailua	244
Koskenniemen jälkimaine	247

VÄÄRENNÖSTEN KETJU: MAURI SARIOLAN PLAGIAATIT JA PERINTÖ

Naamiroleikki Esko Laukkona	254
Murha toistuu samoin sanakääntein	258
Sariola joutuu vastuuseen tekijänoikeusrikkomuksesta	263
Haamukirjoittelua Sariolan brändillä	269
Sariola plagioinnin kohteena	274

SITAATTIKOHUN SILMÄSSÄ: ANJA KAURASEN *PELON MAANTIETEEN*

TAPAUS	280
Kenen ääni kirjassa kuuluu?	282
Ei savua ilman tulta?	292
Kiistaa sitaattien sallittavuudesta	299
Lainat tieteessä ja taiteessa	301

LOPPUSANAT	309
VIITTEET	316
KIRJALLISUUS	338
ASIASANAHAKEMISTO	366
HENKILÖHAKEMISTO	372
KUVALÄHTEET	379
KIITOKSET	380